

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Sacramentalis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

II. De institutione Sacramentorum in variis statibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42272

quis pro, ego te baptizo, dicat, ego te abluo, quia cum sensus sit veluti anima verborum, eo manente, eadem verba censentur remanere. 2. Quando aliquod verbum additur non varians sensum, ut si quis baptizet in nomine Patris omnipotentis, & Filii eius unigeniti, &c. 3. Quando subtrahitur aliquid, sine quo sensus perfectus esse potest, ut si quis baptizando omittat, in verbis formæ particulam, in, vel, &c. 4. Quando accidit exigua verborum interruptio, ut si ea proferens sternutaret. 5. Quando transpositio sensum non invertit, ut si dicatur, ego te baptizo in nomine Filii, & Patris, & sancti Spiritus. 6. Quando ex ignorantia, aut defectu linguæ contingit levis formæ corruptio, sensum ex usu communi non tollens, ut si baptizans dicat, ego te baptizo in nomine Patri, & Fili, & Spiritu sancti.

Hic nota, eum peccare mortaliter, qui de industria mutat substantialem materiam, aut formam Sacramentorum; quia scilicet hoc cedit in magnum contemptum Sacramenti: & eum qui sine necessitate assumit in Sacramentis materiam, aut formam dubiam; quia temerè exponit se periculo non conficiendi Sacramentum, quæ magna est irreverentia. Item eum qui scienter mutationem aliquam notabilem, etsi accidentalem inducit, ut si quis baptizet in nomine Patria, & Filia, & Spiritu sancta, quia transgreditur præceptum in re gravi, & Sacramentum irridere censetur.

CAPUT II.

De institutione Sacramentorum in variis statibus.

RESOLUTIO I. *Non fuerunt de facto instituta quædam Sacramenta pro statu innocentia.*] PROBATUR, tum quia nullibi fit mentio talis institutionis: tum quia status innocentia brevissimo tempore duravit; Sacramentum autem est signum solemni aliqua & stabili lege institutum, ut patet ex supra-

DE SACRAMENTIS CAP. II. 9

supradictis: tum quia Sacramenta instituuntur ut homines eandem fidem exterius profiteantur, unamque Ecclesiam constituent: at primi parentes, cum essent soli, Ecclesiam constituent: at primi parentes, cum essent soli, Ecclesiam propriè constituere non poterant. *Neque refert* quod eorum Matrimonium vocetur magnum Sacramentum à Paulo *Ephes. 5.* Ita enim dicitur, quia repræsentabat futuram Verbi unionem cum humanitate, non quod esset signum gratiæ ut sanctificantis homines, prout ad Sacramentum strictè sumptum requiri, suprà observavimus.

Querunt hic aliqui, an si status innocentia longo tempore durasset, Sacramenta in eo instituenda forent *Respondeo 1.* Non deesse rationes, ob quas congruè Sacramenta in eo statu potuissent institui: tunc enim homines per sensibilia in cognitionem spiritalium devenirent, & per bona opera, etiam externa, possent promereri augmentum gratiæ. Quidni ergo possent congruè institui signa quædam sensibilia, quorum ope homines, non modo cognitionem gratiæ, sed etiam gratiam ipsam consequerentur? *Quid, quòd ex August. lib. 19. contra Faustum cap. 12.* in nullum nomen Religionis possunt homines coadunari, nisi aliquo visibilium Sacramentorum consortio colligentur.

Respondeo 2. Incertum esse, an si status ille perdurasset, de facto Deus instituturus esset aliqua Sacramenta, hoc enim penderet à voluntate illius, de qua non satis constat, & pro utraque parte varia convenientia afferri possunt. Neque verba ex August. proximè allata concludunt necessitatem Sacramenti; sed tantum alicujus cultus externi, vel per solas actiones corporeas, vel per oblationem rerum externarum; quod sine Sacramentis propriè dictis fieri posset. Quamvis autem demus aliqua Sacramenta tunc fore instituenda, non tamen ea quæ de facto fuerunt instituta, quia hæc supponunt Christum venturum, cum in illius meritis fundentur: at

si status innocentiae perdurasset, Christus non fuisset venturus, ut in idea Theologiae Speculativae, l. 2. c. 14. diximus. Imò etsi venturus esset, non esset locus tali institutioni, quia Christus non veniret in carne passibili, Sacramenta autem instituta sunt ob meritum passionis Christi, & ut essent signum rememorativum illius.

RESOLUTIO II. *In lege natura fuit institutum aliquod remedium pro salute parvulorum.*] PROBATUR, quia incredibile est quod Deus summè pius & misericors, quique sincerè vult omnes homines salvos fieri, infantes omnes per multa saecula sine ullo salutis remedio reliquerit: at reliquisset, nisi illis providisset de sufficienti remedio, ad tollendum peccatum originale in quo nascuntur.

Deinde, in veteri lege circumcisio erat Sacramentum institutum pro masculis; non potest autem dici quod Deus omnes tunc foeminas sine remedio reliquerit; quare dicendum est eas eo tempore fuisse purgatas à peccato originali, eodem modo ac in statu naturae, & consequenter idem remedium pro illis in utroque statu viguisse. Imò illud ante circumcisionem fuisse commune omnibus infantibus, sive essent masculi, sive foeminae.

Quaeritur hic primò, an remedium illud esset aliquid sensibile. *Respondeo affirmativè*, tum quia cum Christus sit caput sensibile respectu hominum, a quò erat ut infantes ei unirentur medio aliquo sensibili; tum quia per illud remedium infantes fiebant membra Ecclesiae, quae est visibilis: tum quia aliàs, si remedium illud fuisset merè spirituale, potuisset applicari infantibus ad quamcunque distantiam, imò existentibus in utero materno; sicque potuissent omnes sanctificari ante nativitatem, quod valde absurdum videtur.

Hinc autem collige, remedium illud fuisse verum Sacramentum, cum fuerit aliquid sensibile ad gratiam conferendam ordinatum.

Quaerit.

DE SACRAMENTIS CAP. II. II

Quaritur secundo, an ex ordinatione divina, fuerit determinata in specie cæremonia illa sensibilis, qua infantes in lege naturæ mundabantur à peccato originali. Respondeo affirmativè, tum quia cum in Sacramento antiquæ, & novæ legis, materia fuerit à Deo determinata, quidni idem dicemus de Sacramento legis naturæ? Tum maximè quia Augustinus lib. 5. contra Julian. cap. 9. ait, Scripturam aliqua necessaria de causa voluisse nos latere, quidnam illud Sacramentum fuerit: at non ignoramus fuisse in genere cæremoniam quandam sensibilem; sed an esset in specie oratio, vel oblatio, aut aliquid simile; ergo erat aliquid determinatum.

Neque nobis repugnat S. Thom. 3. p. 9. 61. art. 3. ad 2. ibi enim non negat signum illud legis naturæ fuisse determinatum; sed tantum negat fuisse determinatum, sicut in antiqua lege; quia nempe in veteri lege determinatum erat per ordinationem publicam, quibus cæremoniis ad cultum Dei homines uterentur: in lege autem naturæ ea determinatio facta est interiùs per modum naturæ, & instinctus, ut loquitur S. Doctor *quest. 60. art. 5. ad 3.* Quædam alia contra responsionem allatam objici solent, quorum solutio videri potest in fusiori tractatu de Sacramento in genere *disp. 3. sect. 2.*

RESOLUTIO III. *Varia fuerunt Sacramenta in veteri lege.]* IN primis Circuncisio verum erat Sacramentum: nam cum Judæi per illam peculiari-ter divino cultui dicarentur, Deoque conjungerentur, ut constat *ex Genes. 17.* ea erat cæremonia quædam sacra, ad aliquam ejus populi sanctificationem instituta. Ac præterea Circuncisio ex divina institutione, erat signum Baptismi & circuncisionis spiritualis, atque adeo gratiæ dandæ per Christum, ut colligitur ex Paulo *ad Coloss. 3.* Ita autem ad veram rationem Sacramenti sufficere *ex cap. 5.* manifestum est.

Ubi nota Circuncisionem vocari veteris legis

Sacramentum, quia licet multis annis ante legem instituta fuerit, per eam specialis Dei populus cœpit congregari, & ad legem suscipiendam disponi: lege autem promulgata, fuit veluti character, quo populus Judaicus à cæteris distinguebatur, & professio per quam homines se legi Mosaicæ subiciebant.

Erant etiam in veteri lege alia multa cæremonia instituta ad legalem sanctificationem Judæorum, ut patet ex libris Exodi, & Levitici, quæque, ut explicat S. Thom. 1. 2. *quest. 102. art. 5.* gratiam per Christum dandam significabant, unde nihil illis deerat ad rationem Sacramenti. Possunt autem omnia illa Sacramenta ad tria capita revocari. Nonnulla enim homines constituebant in statu colendi Deum, vel generatim, ut Circumcisio; vel speciatim, quoad officium Sacerdotum, ut consecratio. Alia spectabant ad usum eorum, quæ Deo offerebantur, vel pro toto populo, ut esus Agni Paschalis; vel pro Sacerdotibus, ut esus panum propositionis. Alia denique ad removenda impedimenta divini cultus, vel pro populo, ut purificationes quædam ab exterioribus immunditiis, vel pro Sacerdotibus, ut ablutio manuum ac pedum, & rasio pilorum.

Præterea quædam ex Sacramentis antiquæ legis erant figuræ nostrorum: Circumcisio, Baptismi, qui est Sacramentum fidei: Agnus Paschalis, Eucharistiæ: Purificationes, Pœnitentiæ, & Consecrationes Ordinationis sacerdotalis. Nulla tamen tunc fuit figuræ Confirmationis, quia lex neminem ad perfectum adducebat; neque Unctionis extremæ, eo quòd tunc non patebat hominibus aditus in cœlum; neque Matrimonii, quia etsi ante peccatum, matrimonium esset institutum in officium naturæ; & post peccatum, in remedium concupiscentiæ: non tamen ad rationem Sacramenti elevatum est, nisi post Incarnationem Verbi divini.

DE SACRAMENTIS CAP. II. 13

RESOLUTIO IV. *Congruum fuit in lege nova institui quædam Sacramenta, eaque à veteribus distincta.*

PRIMA PARS PROBATUR. 1. rationibus generalibus sumptis tum ab unitate religionis, & Ecclesiæ, quæ sine quibusdam Sacramentis subsistere commodè non potest; tum ex pronitate naturæ humanæ ad peccatum, quæ remediis quibusdam proportionatis, adeoque sensibilibus ad peccata eluenda, aut cavenda indiget, &c. 2. Ea ratione speciali, quia sicut in veteri lege homines per signa externa protestabantur suam fidem in Christum venturum: ita æquum erat ut in nova, signo aliquo sensibili suam fidem in Christum jam natum, & passum testarentur.

Neque dicas, adveniente veritate, figuras debere cessare, hinc enim tantum sequitur, veniente Christo, debuisse cessare ea Sacramenta quæ illum ut venturum repræsentabant: non quòd post illius adventum alia commodè institui non potuerint. Hinc autem

Secunda pars suaderi potest, quia sicut alia verba significant rem futuram, alia præteritam; ita congruè fuit ut in lege nova instituerentur quædam Sacramenta, ad repræsentandum adventum Christi præteritum, distincta ab antiquis quæ illum repræsentabant ut futurum. Accedit quòd antiqui erant in statu servorum, nos filiorum: congruum autem videtur ut alia Sacramenta instituantur pro servis, alia pro liberis.

Neque hoc magis inducit mutationem in Deo, quàm in patrefamilias, quòd diversa præcepta tradat familiæ suæ, pro personarum, & temporum varietate: imò hinc potius summa illius sapientia, suaviter disponens omnia, eximiè commendatur.

Nota 1. Sacramenta novæ legis esse numero septè, ut certum est ex fide. nimirum Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium; cujus numeri

ratio petenda est ex voluntate Christi, qui tot Sacramenta voluit instituire: Congruentia verò, ex similitudine quæ inter vitam spiritualementem & corporalem intercedit. Nam sicut homo accipit vitam per generationem, crescit & roboratur in dies, nutritur ut vitam conservet, in morbum lapsus sanitatem recuperat, viresque perfectè reficit: ita renascitur spiritualiter in Christo per Baptismum, roboratur per Confirmationem, nutritur per Eucharistiam, sanatur per Pœnitentiam, pleneque reficitur per Unctionem extremam. Rursus quemadmodum homo ut est membrum civilis reipublicæ, accipit potestatem ad regendos alios politicè; & procreandæ soboli, ad conservationem generis humani, incumbit: ita, ut est membrum reipublicæ Christianæ, per Ordinationem accipit potestatem Sacramenta administrandi, aliaque officia exercendi, ad spiritualem fidelium utilitatem; & per Sacramentum Matrimonii accipit gratiam, ad prolem ex eo susceptam sanctè instituendam.

Nota 2. Septem illa Sacramenta juxta ordinem naturæ, modo prædicto numeranda esse: nam in primis cum bonum partis sit prius natura sua bono totius, reliqua Sacramenta præcedunt Ordinem, & Matrimonium. Deinde Baptismus, Confirmatio, & Eucharistia, quia ordinantur per se ad vitam spiritualem, naturæ Ordine præcedunt Pœnitentiam, & Unctionem extremam, quæ non nisi per accidens, ad eam ordinantur, nempe supposito peccato. Prætereà inter tria priora Sacramenta primus locus tribuitur Baptismo, secundus Confirmationi, tertius Eucharistiæ, quia per Baptismum homo accipit vitam in qua roboratur, per Confirmationem, ut ad Eucharistiam accedat, quæ est cibus perfectorum. Inter duo autem sequentia Pœnitentia præferatur Extremæ-unctioni, quia prius est quod peccata tollantur, quàm peccatorum reliquiæ. Tandem Matrimonium postponitur Ordini, quia per Ordinem

fili

DE SACRAMENTIS. CAP. III. 15
filii spirituales, per Matrimonium verò corporales
generantur

Nota 3. Spectato ordine dignitatis, Eucharistiam
præstare reliquis omnibus Sacramentis: tum quia
est eorum finis & consummatio, tum quia simul est
Sacramentum, & Sacrificium, ut suo loco dicitur:
tum quia ex Trident. *sess. 13. cap. 3.* alia Sacramenta
tunc primum sanctificandi vim habent, cum quis il-
lis utitur: at in Eucharistia, ipse sanctitatis auctor an-
te usum est.

C A P U T III.

De causa principali Sacramentorum.

RESOLUTIO I. *Sacramenta antiqua fuerunt im-*
mediatè instituta à Deo, & nova à Christo.] PRIOR
PARS PROBATUR 1. ex Scriptura, quæ *Genes. 17.*
Circumcisionis, *Exodi 22.* Agni Paschalis; & *Levit. 8.*
Sacerdotalis consecrationis institutionem in Deum
refert. 2. *ratione*, nam Sacramenta antiqua erant signa
futura gratiæ; quare non potuerunt institui nisi à
Deo, cum ille solus possit conferre gratiam. Nec re-
refert illud *Joan. 1.* Lex per Moysen data est: non e-
nim significat Moysen fuisse legis, & cæremoniarum
ad eam spectantium institutorem; sed promulgato-
rem duntaxat.

Posterior pars sumitur ex *Concil. Trident. sess. 7.*
can. 1. licet enim ibi non statuatur verbis expressis,
Sacramenta novæ legis fuisse immediatè à Christo
instituta, sed tantum ab eo fuisse instituta, quòd ta-
men ea definitio intelligenda sit de institutione im-
mediata, ostenditur; tum quia nullus unquam dubi-
tavit, quin Sacramenta illa à Christo, saltem mediatè
instituta fuerint: tum quia Christus non solet dici
eorum institutor, quæ Ecclesia instituit, ut patet
in sacramentalibus: tum denique quia prædictum
Concil. sess. 14. cap. 1. disertè statuit Extremam-
unctionem fuisse à Christo institutam, & à Jacobo
Aposto-